

iTeach: EXPERIENȚE DIDACTICE

ISSN 2247 – 966X

Nr. 10 / Iunie 2012

10

Educația în aer liber | de CĂTĂLIN-EMIL MÎNDRU

Voluntariatul – acțiune educativă | de DENISA GLAJE

Abordarea interculturală – principiu de bază al incluziunii sociale a diferitelor
etnii | de SIMONA GRIGORE

Tradițiile și obiceiurile strămoșești, departe de a fi plictisitoare | de CRISTINA
STOIAN

Cât de eficient citesc elevii? | de LUCREȚIA BÎRZ

O nouă abordare a învățării, conform teoriei Gestalt | de CAMELIA MURESANU

Tentative ale suicidului în rândul adolescenților | de DOINIȚA CIOBANU

Direcții de schimbare a educației în secolul XXI | de ADRIANA FERICEAN

Editor: TEHNE- Centrul pentru Inovare în Educație

Online: www.iteach.ro/experiencedidactice

Partener: Institutul de Științe ale Educației

Revista "iTeach: Experiențe didactice" își propune să promoveze aspectele practice ale predării, învățării și evaluării școlare prin aducerea în prim plan a experiențelor concrete ale cadrelor didactice. Constituie un canal de comunicare și de informare în cadrul comunității cadrelor didactice înscrise pe platforma iTeach.

Descriere prin cuvinte cheie:

didactică aplicată, practică pedagogică, situații educative, experiențe didactice

iTEACH: EXPERIENȚE DIDACTICE

Cod de identificare ISSN / înregistrarea Bibliotecii Naționale a României:
iTeach: Experiențe didactice (online) = ISSN 2247 – 966X
ISSN – L = 2247 – 966X

EDITOR: **TEHNE- Centrul pentru Inovare în Educație**

www.tehne.ro

REDACȚIA:

Str. Dr. Louis Pasteur 54

București 050536

COLECTIV DE REDACȚIE

Olimpiu ISTRATE (Universitatea din București, Departamentul pentru Formarea Profesorilor)

Oana GHEORGHE (Institutul de Științe ale Educației)

Irina VASILESCU (Școala Nr. 195 București)

Simona VELEA (Institutul de Științe ale Educației)

Alexandra BUNICA (TEHNE- Centrul pentru Inovare în Educație)

Doru ȘTEFĂNESCU (Social IT)

Simona GĂBUREANU (Universitatea Politehnica București, Catedra pentru Pregătirea Personalului Didactic)

E-MAIL: echipa@iteach.ro

PAGINA REVISTEI:

www.iteach.ro/experiencedidactice

Educația în aer liber

De **Catalin-Emil Mindru**

Educația în aer liber (Outdoor Education) este o formă organizată de educație care se desfășoară și pregătește pentru viața în aer liber. Aceasta se bazează pe filozofia, teoria și practica educației experiențiale și a educației ecologice, dezvoltând la elevi înțelegerea și aprecierea de sine, a celor din jur și a lumii naturale. Articolul prezintă obiectivele, desfășurarea și rezultatele cursului de formare „Predarea diferitelor discipline școlare în natură”, desfășurat în Cehia în septembrie 2011.

În perioada 10-17 septembrie 2011 am participat la un curs de formare continuă în Cehia, cu numele „Predarea diferitelor discipline școlare în natură” (LLP nr. 71609-CP-3-2001-SE-C21). Activitățile propuse au atras un număr de treizeci și două cadre didactice din toată Europa. Finanțarea pentru participarea la acest curs a fost asigurată de către Comisia Europeană prin Programul de învățare pe tot parcursul vieții și a fost în valoare de 1.950 de euro.

Instituția care a organizat activitatea de formare — Kinda Education Centre, Suedia – a reușit să realizeze o activitate de formare foarte atractivă, absolut toate activitățile fiind desfășurate în natură, reușind astfel să implice activ toate cadrele didactice participante, punând în valoare experiența fiecăruia.

Obiective cursului au fost:

- obținerea de cunoștințe și metode pentru predarea unor discipline în mediul înconjurător care vor avea ca efect asupra elevilor creșterea motivației pentru învățare și îmbunătățirea rezultatelor școlare;
- diversificarea strategiilor didactice privind educația pentru sănătate și educația în mediul înconjurător;
- abordare interdisciplinară a educației în mediul înconjurător prin valorificarea potențialului mediului natural din imediata apropiere a școlii și nu numai;
- cunoașterea și înțelegerea teoriei “Educației în mediul înconjurător” prin prezentarea acesteia din trei perspective: dezvoltarea personală și socială, educație ecologică și activități în mediul înconjurător.

Activitățile desfășurate pe parcursul a șapte zile au fost dintre cele mai variate, cu un pronunțat caracter ludic, reușind să simuleze aproape perfect foarte multe situații de învățare în care sunt implicați elevi de ciclul primar sau gimnazial. Activități de *team building* și spargere a gheții, diverse jocuri în natură ce pot fi aplicate la diferite discipline școlare, activități de învățare în natură, ateliere de lucru în natură, seminarii de prezentare a teoriei “Educației în mediul înconjurător”, practicarea unor sporturi sau activități recreative în natură: plimbări cu bicicleta, plimbări în mediul înconjurător și observarea lui, cățărare, rafting, activități de socializare, schimburi reciproce de informații privind cultura și sistemul de învățământ din diverse state europene au fost cele mai importante activități care au avut un impact major în dezvoltarea profesională individuală. Astfel, participarea la această formare a avut ca finalitate formarea și

educarea următoarelor competențe:

- Eficiență în organizarea și desfășurarea unor activități de învățare motivante și interesante, în afara clasei și a școlii, la diferite discipline;
- Însușirea, din dublă perspectivă, teoretică și practică, a teoriei “Educației în mediul înconjurător” în vederea realizării transferului de informații către diferite discipline;
- Înțelegerea necesității desfășurării de activități educative zilnice ce vizează educația în mediul înconjurător și a nevoii acute de acțiuni de voluntariat pentru protejarea mediului înconjurător;
- Descoperirea cu ușurință a nevoilor elevilor, părinților și comunității locale privind educația pentru sănătate;
- Aplicarea unor strategii variate de învățare a unor discipline școlare în mijlocul naturii;
- Diversificarea ofertei disciplinelor opționale prin includerea unor discipline care să satisfacă nevoile elevilor în ceea ce privește educația pentru sănătate și educația ecologică;
- Creșterea eficienței activităților extrașcolare prin conceperea și implementarea unor parteneriate școlare europene inclusiv în cadrul LLP;
- Activizarea vocabularului și dezvoltarea fluenței în limba engleza ca urmare a utilizării ei înainte, în timpul și după participarea la activitatea de formare.

Educația în aer liber (Outdoor Education) este o formă organizată de învățământ care se desfășoară în aer liber și pregătește pentru viața în aer liber, bazându-se pe filozofia, teoria și practica educației experiențiale și a educației ecologice. Dezvoltă la elevi înțelegerea și aprecierea de sine, a celor din jur și a lumii naturale. Față de sistemul tradițional de instrucție și educație, educația în aer liber prezintă anumite avantaje: mobilizează exemplar resursele corporale și mintale, oamenii sunt mult mai sensibili când se află în mijlocul naturii, viața în aer liber arată omului ce slab este în mijlocul naturii și îl obligă să colaboreze cu ceilalți și să se bazeze pe ei, produce efecte educative mai puternice și mai durabile privind dobândirea capacității de stăpânire a unor situații complexe, de inovare, de conducere, de spirit de echipă și de comunicare.

Mai multe detalii despre curs puteți obține aici:

<http://doxistii.wikispaces.com> sau <http://www.kindase.se>

(Informațiile prezentate în acest material sunt asumate de autorul acestuia, prof. Mîndru Cătălin – Emil, și nu reprezintă în mod necesar poziția oficială a Comisiei Europene sau a ANPCDEFP.)

Activitate de învățare în natură

Denumire: Recompune! **Loc de desfășurare:** În natură, o zonă care poate fi cartografiată, cu pomi și alte repere naturale sau artificiale, în pădure.

Materiale: Hărți ale zonei în care se va desfășura activitatea (tot atâtea câte echipe vor fi), seturi de șabloane pentru fiecare parte a plantei, fișe de consemnare a observării.

Organizare: Grupul se împarte în echipe numeric egale.

Organizatorul va plasa pe teren și pe hărți mai multe stații în

funcție de cât de complexă dorește să fie activitatea. La fiecare stație va planta pe o foaie A4 imaginea unei plante rezultată din diferite combinații de rădăcină, tulpină, frunze și flori cu elemente din seturile de șabloane. Organizatorul va oferi fiecărei echipe o hartă, un set de șabloane, o fișă de consemnare a observării și resursa de timp.

Sarcini: a) fiecare echipă își fixează în teren un punct de lucru și îl marchează și pe hartă; b) găsirea în teren a stațiilor marcate pe hartă; c) observarea plantei de la fiecare stație (rădăcină, tulpină, frunze și flori); d) recompunerea plantei observate la punctul de lucru folosind jetoanele primite; e) consemnarea în fișă de observare a tipurilor de părți plantei de la fiecare stație.

Reguli: a) recompunerea și lucrul cu jetoanele este permisă numai la punctul de lucru; b) nu este permisă folosirea mijloacelor de înregistrare a imaginii;

Câștigător: echipa care are cele mai multe recompuneri corecte.

Valențe instructiv - educative: a) Procese și activități psihice implicate: procese psihice senzoriale (percepțiile, reprezentările), memorie, gândire, limbaj, atenție, motivație, imaginație, afectivitate. b) Competențe care se formează sau se exersează: capacitatea de a citi o hartă și de a se orienta în teren după o hartă; negociere, toleranță, succes în cadrul unei echipe; capacitatea de rezolvare a problemelor și găsirea celor mai bune soluții pentru succesul echipei - strategie; exersarea unor elemente de dezvoltare fizică generală - viteză, rezistență; memorie vizuală; educarea spiritului de observație; fixarea cunoștințelor despre părțile componente ale unei plante; consemnarea unor informații în tabele de observație; educarea unor dispoziții afective; spiritul de competiție; dezvoltarea personalității copiilor; creșterea încrederii în propria persoană; conștientizarea propriei valori în raport cu a celorlalți.

Cod QR

Scanați QR-ul pentru a citi articolul online (sau vizitați <http://iteach.ro/experiencedidactice/educatia-in-aer-liber>)

Voluntariatul – acțiune educativă

De **Denisa Glaje**

Se apropia ziua de 19 mai. În media se promova activitatea "Noaptea Muzeelor 2012", iar în școală se vorbea intens despre această activitate. Cu câteva zile în urmă se desfășurase o acțiune importantă de voluntariat, și anume "Let's Do It, Romania!", deasemenea intens promovată. Acest lucru m-a determinat să dezbăt la clasă, cu elevii mei, tema "voluntariatul".

"Orice acțiune întreprinsă de o persoană fără a se gândi la recompense financiare." (Tracker)

Am început prin a pune întrebări de genul: "Ce înseamnă să fi voluntar? Ce acțiuni de voluntariat cunoașteți? Pot fi astfel de acțiuni educative?". Am fost plăcut surprinsă să aflu că elevii știu ce înseamnă să fi voluntar, iar unii dintre ei chiar participaseră la câteva acțiuni importante de voluntariat.

Având norocul că lecția se desfășura în laboratorul de informatică, cu acces la internet, și văzând că elevii sunt foarte interesați de tema abordată, am făcut un plan de lucru și de cercetare astfel: am format trei echipe de elevi, iar fiecare echipă a primit câte o sarcină de lucru/de documentare. Temele propuse au fost: 1. Istoria voluntariatului în România 2. Drepturile voluntarilor 3. Valoarea educativă a voluntariatului.

Elevii au lucrat cu entuziasm la temele propuse, iar lucrările lor au fost bine documentate. Fiind interesați de subiect, fiecare echipă a ascultat cu plăcere și cu atenție lucrările celorlalte echipe, învățând astfel noțiuni noi și utile. Atât eu, cât și elevii, am aflat că în România voluntariatul a început să prindă viață în anul 1990. Atunci au apărut primele organizații nonguvernamentale care au implicat voluntari în diverse activități. În anul 1997 au apărut primele centre de voluntariat. În 2002 a avut loc prima ediție a "Săptămânii Naționale a Voluntariatului". Am mai aflat că o persoană, odată ajunsă voluntar, are chiar drepturi bine de luat în seamă, și anume: dreptul de a afla informații despre centrul de voluntariat în care este plasat; dreptul de a participa la sesiuni de formare, organizate de central în care este plasat, în domeniul în care prestează activitatea.

Tema trei a fost atribuită unei echipe formată numai din elevi care aveau experiență în voluntariat. De ce? Am considerat că la acel moment ei puteau interpreta cel mai bine noțiunile găsite pe Internet legate de tema lor. Și nu m-am înșelat. Concluzia la care s-a ajuns a fost următoarea: prin acțiuni de voluntariat, elevii au ocazia să interacționeze cu grupuri sociale diverse, cu care în mod curent nu ar interacționa; prin voluntariat, elevilor li se pot dezvolta o serie de abilități și competențe (solidaritatea, toleranța, încrederea), pot învăța lucruri noi și își pot forma noi

deprinderi. Cu alte cuvinte, prin acțiuni de voluntariat un elev poate deveni o persoană mult mai conștientă de unele aspecte ale lumii din jurul său, pe care în mod curent nu le observă pentru că nu au legătură directă cu ele.

Faptul că existau colegi care participaseră la acțiuni de voluntariat, chiar și la acțiunea "Let's Do It, Romania!", despre care au povestit cu mare entuziasm, i-a determinat pe ceilalți să se intereseze cum pot participa și ei la astfel de acțiuni. Așa am ajuns să vorbim despre acțiunea promovată în acea perioadă în media, și anume „Noaptea Muzeelor 2012”. Împreună cu elevii, né-am documentat (folosind siteurile noapteamuzeelor.ro și antipa.ro) despre aceasta acțiune, și né-am înscris ca voluntari. Ce a urmat? O acțiune în data de 19 mai, de care toți elevii mei sunt mândri și din care au avut multe de învățat!

Cod QR

Scanați QR-ul pentru a citi articolul online (sau vizitați <http://iteach.ro/experiencedidactice/voluntariatul-actiune-educativa>)

Abordarea interculturală – principiu de bază al incluziunii sociale a diferitelor etnii

De **Simona Grigore**

Incluziunea socială se referă la asigurarea accesului persoanelor defavorizate la educație, locuri de muncă, integrarea lor în societate. Școala trebuie să aplice diverse programe educaționale pentru a sprijini politicile comunității locale și ale statului legate de incluziunea socială. În școala noastră — Școala cu clasele I-VIII nr. 81 sector 3, București — există preocupări permanente ale cadrelor didactice pentru incluziunea socială și etnică a elevilor. În acest an școlar li s-a alăturat o inițiativă venită chiar din partea copiilor: organizarea unui "Carnaval al etniilor", în care elevi români și aparținând altor etnii care studiază împreună în școala noastră să prezinte colegilor costume populare specifice, obiceiuri și bucate tradiționale. Am putut demonstra astfel la nivelul comunității locale că abordarea interculturală poate constitui un principiu de bază al incluziunii sociale.

Incluziunea socială se referă la asigurarea accesului persoanelor defavorizate la locuri de muncă și integrarea lor în societate. Pentru a nu se ajunge în această situație, școala este cea care trebuie să aplice programe educaționale complexe, încă de pe băncile învățământului primar și gimnazial, pentru a sprijini politicile comunității locale și ale statului legate de incluziunea socială.

Principiile care stau la baza incluziunii sunt:

- Principiul drepturilor egale pentru o dezvoltare conform potențialului propriu.
- Principiul unicității caracteristicilor, intereselor, abilităților, motivației și nevoilor de învățare.
- Principiul diversității, a respectării abaterii de la standardele normale.
- Principiul accesului și participării tuturor conform abilităților și nivelului de dezvoltare.

Integrarea reprezintă asimilarea unui elev în educația de masă, unde acesta se adaptează (sau nu) politicilor, practicilor și curriculum-ului existent în școala respectivă. Școala românească trebuie să țină cât mai mult seama de cerințele unui învățământ incluziv acceptând diversitatea, nediscriminarea, toleranța și privind diversitatea drept o realitate și o resursă menită să sprijine educația.

Și în școala noastră există preocupări permanente ale cadrelor didactice pentru incluziunea socială și etnică a elevilor. În acest an școlar li s-a alăturat o inițiativă venită chiar din partea copiilor. Un grup de elevi ai clasei a VIII-a A au propus ca în cadrul festivităților anuale legate de sărbătorirea Zilei Școlii – 23 aprilie – să se organizeze un *Carnaval al etniilor* în care elevi români și aparținând altor etnii care studiază împreună în școala noastră să prezinte colegilor costume populare specifice, obiceiuri și bucate tradiționale. Acțiunea a fost integrată unui proiect educațional mai larg denumit *Diferiți, dar egali*, al cărui scop a fost însușirea de către elevi a drepturilor copilului, cu accent pe problematica nediscriminării, egalității de șanse, promovării diversității.

În argumentarea inițiativei s-a avut în vedere faptul că școala, familia și comunitatea locală au îndatorirea de a-i crea copilului condiții optime dezvoltării sale. Viața copiilor, educația și existența lor depind de adulți. Respectul insuflat copilului față de ființa omenească, față de lumea înconjurătoare, față de lege, de siguranța sa și a celor din jur este definitoriu în conturarea personalității lui. Copiii trebuie ajutați să îi înțeleagă pe ceilalți, să cunoască legile omeniei, bunului simț, dar și drepturile pe care le au cu accent pe problematica nediscriminării, egalității de șanse între copii, promovării diversității.

Obiectivele proiectului au vizat:

- să-i familiarizeze pe elevi și profesori cu necesitatea respectării drepturilor și libertăților tuturor persoanelor fără discriminare;
- să-i antreneze pe elevi în emiterea de judecăți de valoare asupra beneficiilor diversității și a nevoii de promovare a spiritului tolerant și a solidarității sociale la nivelul sistemului de educație, dar și în comunitate.

Drept rezultate scontate, s-au urmărit:

- Lucrul în echipe pentru o interrelaționare performantă în ceea ce privește cunoașterea elevilor și realizarea produselor finale;
- Organizarea de întâlniri de informare între elevii școlii și elevi ai clasei a VIII-a A participanți la derularea proiectelor Citizen și Mosaic Mind în vederea prezentării Drepturilor copilului;

- Realizarea la nivelul claselor I – VIII de proiecte materializate în postere de prezentare și informare cu tema Diferiți, dar egali; multiplicarea lor și afișarea la intrarea în blocurile unde locuiesc elevi ai școlii;
- Pregătirea Carnavalului etniilor din școala noastră.

Principalele activități derulate în cadrul proiectului au fost:

- Să ne informăm cu privire la Drepturile copilului; -întâlniri informale ale elevilor și cadrelor didactice implicate în proiect cu elevi ai clasei a VIII-a A participanți la derularea proiectelor Citizen și Mosaic Mind în vederea prezentării Drepturilor copilului;
- Realizarea posterelor de prezentare și informare cu tema Diferiți, dar egali; – achiziționarea materialelor necesare;
- Ziua Școlii /Organizarea Carnavalului etniilor din școală – carnaval;
- Analizarea impactului proiectului – realizarea unui sondaj de opinie cu privire la impactul proiectului asupra elevilor și membrilor comunității locale; realizarea unei prezentări ppt sau film cu activitățile din proiect;
- Ședința finală de evaluare a proiectului;
- Diseminarea rezultatelor – postarea filmului cu activitățile proiectului pe site-ul școlii: www.scoala81bucuresti.ro

Evaluarea finală a avut în vedere:

- Analiza activităților desfășurate și a rezultatelor obținute – raport final;
- Observarea impactului derulării proiectului asupra copiilor și a comunității locale;
- Postarea pe site-ul școlii a activităților realizate în timpul desfășurării proiectului.

Întregul proiect, dar în special *Carnavalul etniilor*, s-a dovedit a fi o reușită la care și-au adus contribuția cadre didactice, elevi din clasele I-VIII și părinți ai acestora, și a fost un prilej de bucurie și de cunoaștere prin prisma diferențelor etnice ale celor ce au participat. Am putut demonstra astfel la nivelul comunității locale că abordarea interculturală poate constitui, la rândul ei, un principiu de bază al incluziunii sociale a diferitelor etnii.

Cod QR

Scanați QR-ul pentru a citi articolul online (sau vizitați <http://iteach.ro/experientedidactice/abordarea-interculturala-pentru-incluziune-sociala>)

Tradițiile și obiceiurile strămoșești, departe de a fi plictisitoare

De **Cristina Stoian**

Adeseori, suntem tentați să găsim vinovată tână generație pentru necunoașterea valorilor, a tradițiilor și obiceiurilor bunilor noștri, omițând totuși să identificăm principalele cauze care determină o atare lipsă de interes și, mai cu seamă, să ne străduim noi înșine să le insuflăm dragostea pentru ele. Suntem convinși că, în anumite condiții, putem să facem mintea și sufletul elevilor să vibreze în fața a ceea ce este cu adevărat valoros și să le trezim interesul chiar și pentru disciplinele sau temele considerate, în mod curent, *plictisitoare*.

Considerăm că formarea bunului gust și aprecierea valorilor autentice se cultivă încă din cea mai fragedă vârstă, prin respectul acordat culturii și civilizației înaintașilor, prin transmiterea specificului spiritualității românești, un rol covârșitor revenind, în acest sens, școlii. Nu putem însă reuși în ceea ce ne-am propus decât dacă ne adaptăm demersul educativ la particularitățile, interesele și înclinațiile învățăcelilor, ajungând mai întâi la inima și mintea lor, pentru ca mai apoi să facem mintea și sufletul lor să vibreze în fața a ceea ce este cu adevărat valoros.

Abordarea diferitelor teme în clasă trebuie să presupună o corelare a elementelor de conținut din cadrul mai multor discipline (literatură, abilități practice, muzică, științe etc.), oferind fiecăruia șansa să se manifeste și oferă posibilitatea utilizării la nivel optim a potențialului creativ al copiilor. Această valorificare a potențialului individual-creativ presupune manifestarea originalității. Elevul nu trebuie să copieze originalul, ci să se manifeste personal, cunoscând și învățând să aprecieze în același timp și *Autenticul* părinților și bunicilor săi.

Activitatea didactică desfășurată pe grupe aptitudinale conduce la creșterea randamentului școlar și a nivelului motivațional al copiilor, chiar și în cazul temelor considerate de unii "plictisitoare", dacă sunt respectate anumite condiții:

- Cunoașterea și respectarea particularităților individuale și de grup, a atitudinilor și aptitudinilor manifestate de școlari în timpul activităților realizate anterior.
- Elevii trebuie ajutați să aleagă centrul/grupa din care vor face parte după ce le vor fi prezentate: acțiunile ce urmează, importanța activităților și rezultatele așteptate la sfârșitul orei.
- Componenta grupelor trebuie să varieze. Elevii se pot muta de la un centru la altul, în cadrul diferitelor momente ale lecției, în funcție de preferințe și aptitudini, în măsura în care regulile de disciplină adoptate la nivel de grup un sunt încălcate.
- Membrii celorlalte grupe vor participa la aprecierea rezultatelor obținute de colegii lor.
- Progresul fiecăruia va fi apreciat. Nu-i criticăm pe elevi pentru nereușite ci identificăm modalități de îmbunătățire a rezultatelor obținute.

- Cadrul didactic îmbină activitățile comune (realizate de toți elevii) cu cele specifice diferitelor grupe, astfel încât să fie atinse obiectivele propuse.
- Centrele de interes variază, în funcție de specificul disciplinei. De exemplu, în cadrul orei de limba română pot fi formate grupele micilor poeți, prozatori, povestitori, culegători/iubitori de folclor.
- Școlarii au nevoie de modele. Prezentarea unor opere literare/artistice realizate de maeștri ai genului, identificarea caracteristicilor care conferă acestora o notă de originalitate și valoare trebuie studiate, de cele mai multe ori fiind insuficient doar intuitivul lor. Copiilor nu trebuie să li se ofere, însă, o sumă de informații greu de reținut, ci trebuie stimulat interesul lor în a afla cât mai mult. Rolul cadrului didactic este acela de a-i coordona în sesizarea elementelor esențiale, definitorii pentru o anumită structură avută în vedere.
- Utilizarea pe scară largă unor strategii didactice activ-participative și abordarea unui stil didactic democratic, centrat pe elev.

Dacă vom avea în vedere aceste coordonate ale demersului didactic, vom avea șanse mai mari să trezim interesul celor mici chiar și pentru disciplinele sau temele "plictisitoare"...

Cod QR

Scanați QR-ul pentru a citi articolul online (sau vizitați <http://iteach.ro/experiencedidactice/traditiile-si-obiceiurile-stramosesti>)

Cât de eficient citesc elevii?

De **Lucreția Bîrz**

Lectura constituie o activitate fundamentală pentru întreținerea condiției intelectuale, îmbogățirea cunoștințelor și a limbajului, pentru cunoașterea indirectă a realității și a diferitelor universuri. În acest articol, ne-am propus să prezentăm rezultatele unei cercetări derulate în perioada septembrie-octombrie 2011 la Colegiul Național „Horea, Cloșca și Crișan” din Alba Iulia, având ca tematică eficiența cu care citesc elevii din clasa a IX-a.

Lectura face parte din existența civilizației, este legată de dimensiunile și ritmurile progresului, de starea și aspirațiile societăților și indivizilor, de orice construcție intelectuală majoră. Lectura a devenit calea regală a cunoașterii, a certitudinii, a liniștii și neliniștii, poarta cea mai deschisă către alții și către sine, un fenomen încă tainic, niciodată același, o fântână nesecată de personalitate și stil.

Oamenii care au o lectură bogată se deosebesc de ceilalți: experiența de viață este mai temeinică, gama sentimentelor pe care le trăiesc este mai variată, posibilitatea de a înțelege

bucuriile și suferințele altora este mai mare. Când stai de vorba cu un om care a citit mult, bogăția lui de idei și de imagini te farmecă.

Pentru a evalua cât de eficient citesc elevii din clasa a IX-a, în perioada septembrie - octombrie 2011 am întreprins o cercetare la nivelul Colegiului Național „Horea, Clșca și Crișan” din Alba Iulia.

Am utilizat ca metodă de cercetare ancheta pe bază de chestionar. Chestionarul a cuprins 15 întrebări închise și a fost autocompletat de către elevi. Pentru fiecare întrebare din chestionar a fost stabilit un punctaj. După ce toți elevii au răspuns la întrebări, s-a citit punctajul corespunzător fiecărei întrebări, urmând ca elevii să-și noteze punctajul obținut pentru fiecare întrebare, iar la final să calculeze punctajul final. În funcție de punctajul obținut, elevii au avut posibilitatea să citească interpretarea corespunzătoare.

Chestionarul a fost aplicat unui număr de 162 de elevi din clasa a IX-a, dintre care 107 au fost fete, iar 55 băieți. Dacă avem în vedere profilul, 61,7% dintre elevii intervievați au provenit de la profilul real, iar 38,3% de la profilul uman.

Atunci când citesc, 98,1% dintre elevii chestionați au susținut că se concentrază asupra textului pe care îl citesc, 17,9% dintre elevi au afirmat că în timp ce citesc un text le zboară gândul în altă parte, 29% își controlează cu greu emoțiile când sunt impresionați de ceea ce citesc. 16,7% au afirmat că atunci când citesc, deseori sunt preocupați de alte probleme, pentru 9,3% dintre elevi le este foarte greu să separe lumea textului de problemele lumii reale.

75% dintre elevi obișnuiesc să înlăture orice element care le poate distra atenția de la ceea ce citesc, în timp ce 25% au afirmat că cedează ușor elementelor care le distrag atenția. 38,3% dintre elevi au idei preconcepute în legătură cu autorul sau cu textul citit, iar 79% dintre elevi obișnuiesc să citească mai întâi textul cu atenție și abia apoi să-l judece. 87,7% se străduiesc să înțeleagă textul, citindu-l cu răbdare, de câte ori este nevoie. 16% evită pe cât posibil părțile dificile din text. 90,7% dintre elevi obișnuiesc să se concentreze asupra ideilor principale, asupra legăturilor dintre idei.

Atunci când citesc, 83,3% dintre elevi caută anumite informații, pe care le consideră utile la momentul respectiv. 75,3% consideră orice lectură un exercițiu, pentru care merită să se străduiască, iar 46,3% dintre elevi caută texte ușoare, care nu solicită foarte mult timp și din care pot obține ușor informații.

Dacă avem în vedere punctajul total obținut de elevi, majoritatea elevilor, adică 79%, au obținut un punctaj care se situează în intervalul 10-15 puncte, deci putem spune că majoritatea elevilor claselor a IX-a sunt niște cititori interesați și eficienți. Restul elevilor, adică 21%, au obținut un punctaj mai mic, încadrându-se în intervalul 5-9 puncte, deci putem spune că ei manifestă interes pentru citit și știu cum să se concentreze și să facă legătura cu textul pe care îl citesc.

De remarcat este faptul că nici unul din elevii chestionați nu a obținut un punctaj mai mic de 5, lucru care ar fi însemnat că elevii respectivi fie nu manifestau interes pentru citit, fie nu știau cum să citească eficient.

Bibliografie Stoica, Ion. *Informație și cultură: sinteze, reflecții,*

Cod QR

Scanați QR-ul pentru a citi articolul online (sau vizitați <http://iteach.ro/experientedidactice/cat-de-eficient-citesc-elevii>)

O nouă abordare a învățării, conform teoriei Gestalt

De **Camelia Muresanu**

Teoria Gestalt propune o abordare holistică a învățării, în care sunt considerate la fel de importante conținutul, procesul și contextul, adică toți acei factori interiori sau exteriori mai puțin valorizați în mod curent. De aceea, se propun modalități de focalizare asupra scopului, într-o succesiune de patru secvențe, reflecție — relaționare — decizie — acțiune, într-o desfășurare circulară, ce valorifică atât abordarea rațională, cât și acceptarea intuiției, a emoțiilor sau a influențelor rezultate din relațiile cu ceilalți. Teoria Gestalt a reprezentat baza științifică a cursului *Personal Mastery and Collective Intelligence in Adult Education*, desfășurat în Cipru în aprilie 2012, la care am participat ca urmare a obținerii unui grant Grundtvig.

Gestalt a devenit una dintre cele mai importante teorii actuale ale învățării, a cărei enunțare și aplicare practică sunt specifice, după cum se poate ușor ghici și după nume (*Gestalt* înseamnă configurație, statură, aparență, formă), spațiului germanic. A cucerit însă foarte repede adepți și în Statele Unite (unul dintre cei trei psihologi care au constituit nucleul Gestalt-ului, Wertheimer, a emigrat în 1933 în SUA) și, după cum se vede, teoria Gestalt și-a făcut deja intrarea și în zona europeană.

Teoria gestaltistă reprezintă o abordare holistică, potrivit căreia se consideră că învățarea nu este o simplă reacție de răspuns la niște stimuli, ci un proces de integrare, în care conștiința poate să aibă rolul de a întări interiorizarea și eficiența, nu prin analiză, ci prin acceptarea imaginii prezentului. Este, așadar, un fel de întărire a ceea ce se realizează "acum" și "aici", pentru că doar în felul acesta, eliminând tot ce reprezintă un balast al focalizării asupra prezentului, ceea ce se construiește, se gândește, se simte și se interiorizează, adică se învață în acest prezent — va fi de durată.

După Ross, Smith și Roberts (*The fifth discipline fieldbook: Strategies and tools for building learning organization*, 1994) oamenii învață printr-un proces ciclic. Ei trec de la acțiune la reflecție, aflându-se adeseori între activitate și repaus.

Pentru a produce cu adevărat o schimbare, cei care se ocupă cu educația adulților trebuie să găsească o cale pentru a se integra în acest ritm, pentru a crea nu numai timpul de gândire la modul general, dar și timpul de reflecție și discuții în colectiv. Roata învățării este un instrument de folosit când este propusă o inițiativă, un proiect sau când se predă unei clase de adulți. Ea

cuprinde patru momente : REFLECȚIA – RELAȚIONAREA – DECIZIA – ACȚIUNEA.

- **Reflecția:** înseamnă să devii observator al propriilor gânduri și acțiuni. Această etapă poate porni cu o evaluare a unei acțiuni recente – "Cât de bine am făcut? Ce am gândit și ce am simțit în timpul procesului? Ce convingeri par să fi influențat felul în care am acționat? Văd oare scopurile în mod diferit acum?" Multe culturi organizaționale sau sisteme educative consideră că se poate sări peste acest pas important, poate presupunând că este o formă de a pierde timpul. Dacă cineva reflectează, se consideră perfect acceptabil să fie întrerupt, pentru că "nu face nimic".

- **Conectarea:** să creezi idei și posibile planuri despre cum să faci și apoi să rearanjezi totul într-o nouă formă. În acest stadiu, cauți legături între acțiunile tale potențiale și alte cadre (patterns) de comportare în sistemul în care ești integrat. Oamenii de știință consideră că aceasta este etapa în care se configurează ipotezele despre felul în care se vor realiza acțiunile pentru atingerea scopului propus.

- **Decizia:** alegerea căii de acțiune. Pornind de la ipotezele generate în stadiul anterior, păstrezi și îmbunătățești abordarea potrivită. Decizia implică întotdeauna o alegere.

- **Acțiunea:** îndeplinirea sarcinii. Chiar când ești grăbit, pentru a ajunge la acțiune trebuie să treci prin cele trei etape anterioare, de reflecție. Imediat ce sarcina este îndeplinită, se revine la reflecție, pentru a stabili cât de bine a fost aceasta îndeplinită.

Ca aplicare practică, teoria Gestalt se focalizează asupra realizării unei învățări conștiente, a implicării active în propria schimbare. Momentele de reflecție, în care "aici" și "acum" sunt jaloarele stabilirii punctului în care se află cel care își propune schimbarea – și învățarea este un proces în care se produce schimbarea – reprezintă nu o punere într-o schemă, ci o coborâre în profunzimile mai puțin valorizate ale emoțiilor, ale imperceptibilelor percepții care pot împiedica sau favoriza procesul.

De ce sunt preocupat acum? Ce doresc să realizez acum? Ce mă împiedică să dobândesc ceea ce doresc? – Este succesiunea de întrebări prin care, conform practicii Gestalt, se poate obține această concentrare către un scop, benefică mai ales elevilor apropiați de vârsta adultă.

Aplicabilă în terapie și în cultura organizațională, îmbogățită mereu cu noi perspective (ar fi mult de spus și referitor la Teoria câmpurilor, potrivit căreia ceea ce suntem include întregul nostru ansamblu de viață și fiecare nouă schimbare exterioară ne schimbă și pe noi) – teoria Gestalt pare a se afla încă în faza de îmbogățire, aducând noi abordări și oferind o deschidere care încearcă să armonizeze rațiunea cu sensibilitatea, intuiția și lumea înconjurătoare într-o reflecție conștientă dar, în același timp, lăsând deplină libertate acceptării faptului că ceea ce facem poate să ne apară la scurtă distanță în timp ca perfectibil.

Este tocmai punctul de început al unei noi schimbări...

Cod QR

Scanați QR-ul pentru a citi articolul online (sau vizitați <http://iteach.ro/experientedidactice/o-noua-abordare-a-invatarii-conform-teoriei-gestalt>)

Tentative ale suicidului în rândul adolescenților

De **Doinita Ciobanu**

În lumea noastră există o luptă între bine și rău. Adesea, tinerii nu știu cum să lupte împotriva răului: fumatul, drogurile, neînțelegerea cu părinții, depresia, crizele, eșecurile, sinuciderea. Adolescenții exprimă acest lucru prin sentimentul că părinții sunt departe (uneori chiar dacă sunt aproape) și nu le pasă, prin instabilitate emoțională, prin dorința de a brava, de a demonstra superioritatea, prin faptul că nu știu cum să învețe pentru examene, prin reticență la ideea de a-și mărturisii problemele sau gândurile. Puțini vin la consiliere, iar mulți își ascund durerea sau temerile. Sinuciderea este a doua cauză majoră a morții în rândurile adolescenților. Un sondaj a arătat că 30% dintre tineri s-au gândit la sinucidere, 4% au încercat să se sinucidă și 60% au spus că unul dintre prietenii lor apropiați fie au încercat să se sinucidă, fie chiar s-au sinucis.

Caracteristicile pregnante ale vârstei adolescenților (anii cei mai grei) sunt dorința de a fi pe placul celorlalți și lipsa pregătirii de a face față situațiilor cu care se confruntă.

Semnale de avertizare pentru un posibil suicid: tentative precedente, amenințări cu sinuciderea, discuții despre moarte, depresie, o schimbare bruscă în comportament, toane, dereglări somatice (insomnie, somn prelungit), oboseală, expunere la risc, întocmirea unor note care anunță suicidul.

Factorii care contribuie la starea de risc sunt sociali și personali. *Sociali* - de mediu - schimbarea/transformarea climatului moral. Familia se mută la mii de km distanță, mama și tata se despart; noțiuni romantice despre moarte; acces lejer la mijloace de sinucidere; influența mass-mediei care abuzează cu descrierea cu amănunte a unor cazuri de sinucidere în rândul adolescenților. *Personali* - destrămarea familială - divorț, mutare - sentimentul alienării, al respingerii, depresia - stare sufletească patologică de tristețe, descurajare, neliniște, evadare - scăparea dintr-o situație pe care o consideră intolerabilă conține două ingrediente importante: neputința și gândirea defectuoasă - uneori, lucrul acesta se datorează unei boli mintale, vinovăția - încercarea tânărului de a decide ce pedeapsă nu a primit din partea societății/prietenilor/familiei și alege să se pedepsească singur.

Prea ades, sinuciderea devine pedeapsa supremă. Atenție! O tentativă de sinucidere atrage atenția cum puține alte lucruri o fac. Oamenii rămân uimiți, vinovați, îngrijorați, nedumeriți. Acolo unde ei au ignorat mai înainte o persoană, acum își concentrează toată atenția asupra ei. Sinuciderea reprezintă un strigăt disperat, nu doar după atenție, ci și după ajutor. Ea poate fi modelul pe care-l alege adolescentul să spună: „Sufăr, sunt disperat, nu știu cum să fac față situației, am nevoie de ajutor! Vă rog, poate cineva să-mi acorde puțină atenție?”... În mod

tragic, strigătul acesta ajunge uneori prea departe sau prea târziu și devine fatal.

Pierderea unei vieți tinere cu toate promisiunile și potențialul ei, o durere adâncă în inima părinților și a prietenilor — acestea sunt efectele, extrem de tragice, ale sinuciderii. Cei rămași în viață nu dau vina pe cel mort, ci se învinovătesc pe ei înșiși, iar aceasta le afectează întreaga viață. Suicidul sădește semințe ale distrugerii și în viețile celor din jur, a rudelor, a celor apropiați. Suicidul are efectul unui mic val care se poate transforma în valuri puternice care inundă întreaga familie și pe cei apropiați. Părinții, pot experimenta o gamă largă de emoții contradictorii legate de adolescent. De la durere emoțională intensă, dor și tristețe legate de pierderea celui drag, la muștrări de conștiință provocate de faptul că nu au putut preveni sinuciderea și furie că cel care s-a sinucis a decis să-și ia propria viață, mai ales dacă sinuciderea a avut loc după nenumărate episoade de neînțelegeri, de absență de acasă a părintelui, ori după un timp îndelungat de boală fizică și mintală a copilului.

Simptomele de durere includ emoții intense, dorința de a ști care a fost motivația exactă a celui care și-a luat viața, tulburări de somn, sentimentul de izolare și goliciune, evitarea de a face lucruri sau acțiuni care trezesc amintiri, lipsa de interes față de diverse activități, neputința de a merge mai departe.

Ce putem face? Ca părinți, profesori, prieteni, colegi, trebuie să tratăm cu toată seriozitatea fiecare simptom specific; să nu respingem, să nu râdem, să nu punem la îndoială intenția sau tentativa tânărului de a se sinucide; să dezvoltăm relații sănătoase; să facem orice efort pentru a fi disponibili, în special în situațiile de criză, fiind aproape sau sunând regulat pentru a fi „la curent” cu stările și progresele tânărului; să susținem valoarea lui ca persoană, indiferent dacă greșește sau are un insucces; să insuflăm speranță: nici o situație de viață (cu excepția morții) nu este fără ieșire. Bac-ul se mai poate da și la toamnă, la anul... noi să fim sănătoși!... Să întocmim un plan de acțiune, pași practici, concreți, care pot fi de ajutor tânărului și situației în care se află; să cerem ajutor de specialitate, consiliere psihologică.

Regula cardinală a prevenirii suicidului este: FĂ CEVA. AJUTĂ-L! Acum! Oricât ar costa. Măine... s-ar putea să fie prea târziu!...

Cod QR

Scanați QR-ul pentru a citi articolul online (sau vizitați <http://iteach.ro/experiencedidactice/tentative-ale-suicidului-in-randul-adolescentilor>)

Directii de schimbare a educației în secolul XXI

De **Adriana Fericean**

Toate statele lumii, la acest moment, reformează sistemul public de educație. Sunt două motive pentru care fac acest lucru. Primul este cel economic, pentru a găsi răspunsul la întrebarea „Cum vom educa copiii pentru a-și putea găsi locul în economia secolului XXI?”, pornind de la premisa că actualmente nu putem anticipa nici măcar cum va arăta economia la sfârșitul săptămânii viitoare. Al doilea motiv este cel cultural. Fiecare țară de pe glob încearcă să-și dea seama cum vom putea să ne educăm copiii pentru a avea sentimentul identității culturale în procesul globalizării. Lucrul de care avem noi nevoie acum în educație nu este o evoluție, ci o revoluție. Multimedia, internetul, aceste noi tehnologii pentru care generațiile tinere au o atracție extraordinară și un talent nativ în a le utiliza, combinate cu talentele extraordinare ale profesorilor, oferă o oportunitate să revoluționăm educația, iar revoluția trebuie făcută deoarece este vitală pentru viitorul copiilor noștri.

Copiii noștri trăiesc în cea mai stimulativă epocă din întreaga istorie. Sunt asaltați cu informații din toate părțile: computere, telefoane mobile, reclame, sute de canale TV, astfel că la școală devin neatendenți și lucrurile li se par plictisitoare. Ne confruntăm din ce în ce mai des cu copii despre care spunem că suferă de ADHD și îi îndrumăm spre specialiști care să le ofere un tratament adecvat și medicație corespunzătoare pentru a se calma și a putea face față unui sistem educațional care a funcționat perfect atunci când a fost conceput. Este oare aceasta soluția corectă? Chiar au acești copii ADHD sau lumea în care trăiesc este mult prea lentă și ciudată pentru ei? Și mă refer aici și la mediul educațional pe care îl oferim. Noi nu ar trebui să anesteziem simțurile acestor copii, nu ar trebui să-i adormim, ci ar trebui să-i trezim spre a-i face să descopere ceea ce se află în interiorul lor.

Vorbim de curriculumul la decizia școlii ca factor de motivație pentru o învățare de calitate și ne pierdem în ore întregi de dezbateri, teoretizări și discuții sterile. Sunt suficiente schimbarea curriculumului și adecvarea metodelor de predare pentru a stimula interesul copiilor pentru cunoaștere sau sunt necesare mult mai multe lucruri? Eu cred că în primul rând avem nevoie de mijloacele necesare pentru a-i atrage pe copii. Câte truse pentru realizarea experimentelor științifice avem în clasă, câte jocuri video, câte calculatoare și câte sunt conectate la internet? Chiar dacă aceste materiale didactice există în laboratoare, baza materială a școlilor nu a fost înnoită de foarte mulți ani și cu siguranță nu mai răspunde nevoilor actuale.

Și, pentru că am menționat mai devreme jocurile video, cred că puțin din nou știu că există un experiment în utilizarea jocurilor video în procesul instructiv-educativ. Ananth Pai, un profesor american de origine indiană, a înlocuit în întregime curriculumul standard cu un curriculum conceput de el însuși, bazat pe jocuri video. În clasa domnului Pai existau două computere, 11 stații portabile Nintendo DS, 18 jocuri educaționale, 21 de aparate de înregistrare a vocii. Elevii se adunau împreună pentru a concura în jocuri educaționale în rețeaua consolelor Nintendo sau jucau jocuri de matematică sau vocabular, online, în competiție cu elevi din alte țări.

În doar 18 săptămâni, clasa domnului Ananth a urcat de la un nivel de sub 3 la citit și matematică la un scor de peste 4. Se pare că această inițiativă i-a ajutat pe toți copiii din clasa respectivă, indiferent dacă erau copii cu nevoi speciale sau copii supradotați. Și, ceea ce e mai important, intervievând copiii, aceștia au repetat mereu două lucruri: „a învăța e distractiv” și „a învăța înseamnă a te juca cu ceilalți”.

Aceasta este cheia care a făcut ca inițiativa să aibă succes la copii; pornind de la aceste premise, consider că în procesul de elaborare și implementare a unui nou curriculum, care să fie pus în practică chiar și cu metode centrate pe elev, dacă nu le oferim copiilor niște lucruri palpabile, inedite, posibilitatea de a realiza experimente, de a se juca, de a interacționa cu diverse dispozitive și softuri la care nu au acces acasă, școala va fi încă departe de a-și realiza misiunea.

Pentru că, așa cum spunea Ralph Waldo Emerson, niciun lucru important nu a fost vreodată realizat fără entuziasm, cu atât mai puțin o învățare durabilă. Copiii noștri au acest entuziasm. Întrebarea este ce vom face noi pentru a-l păstra și pentru a-i face să spună, la fel ca și copiii din clasa cu jocuri video: „learning is fun!”.

Bibliografie:

<http://gamification.co/2011/11/21/kids-brains-and-games-a-ted-talk/>
http://www.ted.com/talks/lang/ro/ken_robinson_says_schools_kill_creativity.html
http://www.ted.com/talks/sir_ken_robinson_bring_on_the_revolution.html

Cod QR

Scanați QR-ul pentru a citi articolul online (sau vizitați <http://iteach.ro/experiencedidactice/directii-de-schimbare-a-educatiei-in-secolul-xxi>)

iTeach: EXPERIENȚE DIDACTICE

ISSN 2247 – 966X

Editor: TEHNE- Centrul pentru Inovare în Educație

Pagina Revistei: www.iteach.ro/experiencedidactice